

Respite, Harun Farocki

Respite, Harun Farocki

Respite, Harun Farocki

Imatges de presons. Harun Farocki

Harun Farocki

Gefängnisbilder, Harun Farocki. Alemanya, 2000, 60 min, vídeo, VOSE

Respite, Harun Farocki. Alemanya, 2007, 30 min, vídeo, VOSE

Mirades que controlen, per Harun Farocki

Al gener vaig començar als Estats Units, amb Cathy Crane, la investigació per a una pel·lícula amb el títol provisional de GEFÄNGNISBILDER (Imatges de presó). Vam buscar imatges de

Xcèntric

el cinema del CCCB

1

4/DES/2008

XCÈNTRIC

4/DES/08

càmeres de vigilància instal·lades en les presons, pel·lícules instructives per als guàrdies i els funcionaris, documentals i llargmetratges que tractessin de la vida a les presons. [...] Imatges de la presó de màxima seguretat de Corcoran, Califòrnia. La càmera mostra el pati de formigó en el qual els presoners poden passar mitja hora per dia en pantalons curts i gairebé sempre sense camisa. Un presoner ataca a un altre i de seguida tots els presoners que no estan implicats es llencen al terra amb les mans damunt del cap. Coneixen bé el que segueix: el guardià farà un crit d'avertiment i després llançarà un tret amb una bala de goma. Si els que es barallen no es detenen, usarà bales de plom.

Les imatges són mudes, davant de la càmera es veu passar el fum de pólvora causat pel tir. La càmera i el fusell estan un al costat de l'altre, el camp visual i el camp de tir coincideixen. Està clar que el pati va ser construït en forma de segments circulars perquè ningú pogués protegir-se de la mirada o de la bala en cap lloc. Un presoner, generalment el que va atacar, cau. En molts casos està mort o ferit de mort.

Els presoners formen part de bandes (Prison Gangs) amb noms com "Fraternitat Ària" o "Màfia Mexicana". Han estat condemnats a llargues penes i van ser reclosos lluny del món en una presó de màxima seguretat. Els queda tan sols el seu cos, els músculs que desenvolupen permanentment, i la pertinença a una organització. El seu honor és per a ells més important que la vida, lluiten sabent que s'obrirà foc sobre ells; en Corcoran es va obrir el foc dos mil vegades sobre presoners que es barallaven. Els guàrdies van declarar que sovint els seus col·legues envien intencionalment al pati junts a grups enemistats i aposten al resultat de les baralles com si es tractés de gladiadors. Per a estalviar material, les cintes de les càmeres de vigilància transcorren a una velocitat reduïda. En els enregistraments als

2

quals vam tenir accés, les fases van ser perllongades de manera que els moviments apareixen entretallats i sense fluïdesa. Les baralles del pati semblen com extretes d'un joc de computadora barat. És pràcticament inimaginable una presentació menys dramàtica de la mort.

Tècnica de vigilància

Les imatges de les baralles i els afusellaments ens van ser lliurades per una advocada que representa als familiars dels presoners morts. Els guàrdies van declarar sempre que temien que el presoner atacant tingués un arma - com la punta afilada d'una cullera de plàstic. Els presoners de Corcoran són sotmesos, no obstant això, a controls tan severos que això resulta poc probable. En un lloc central de control es pot veure quines cel·les estan ocupades, quines buides, quina porta està oberta i en quin passadís es mou una persona. Els guàrdies transmeten un senyal electrònic d'identificació de manera que qualsevol moviment prohibit d'un presoner pot ser detectat.

En l'actual crisi judicial d'EUAU - el nombre de condemnats s'ha quadruplicat en els últims vint anys mentre que la delinqüència disminueix - es construeixen moltes presons noves, fins i tot per part de concessionaris privats. Són desenvolupats i empleats nous mitjans tècnics per baixar els costos. En el mercat s'ofereix una màquina que inspecciona tots les orificis corporals buscant drogues i armes. Hi ha detectors de metall en totes les portes. El scanner de iris és un aparell que registra la imatge del iris amb una càmera, aïlla les característiques significatives i les compara amb un registre. Aquests aparells poden ser col·locats en les portes i identificar a tot individu, presoner o guàrdia, en un lapse de dos segons. Una cadira extreta de la fantasia cinematogràfica abraça amb braços de ferro a un presoner enfurit i el lliga amb una delicada força. En aquest objecte també s'expressa el desig d'objectivitat, de repressió sense passió.

Relacions públiques

L'estat de Califòrnia ha esborrat la paraula "rehabilitació" del seu codi civil, la presó ni tan sols pretén servir per rehabilitar sinó expressament tan sols per reprimir. El ministeri de justícia va produir un vídeo per als mitjans que busca provar abans que res que els condemnats no duen cap vida de luxe en la presó, sinó que han de passar allí un temps dur ("The Toughest Beat in California"). Els recursos estilístics empleats: portes que es tanquen sorollosament, els guàrdies s'acosten amb passos que retronen fortament i fan sonar les claus com si s'acostés una execució. Els veiem en càmera lenta, focal llarga i amb una música de fons que pretén acostar-los als herois del western. Aquest vídeo es pot comparar amb una pel·lícula de propaganda que van produir els nazis en 1943 sobre la penitenciària de

Respite, Harun Farocki

3

Respite, Harun Farocki

Brandenburg. En ambdós casos hi ha el mateix missatge: "els temps de la clemència es van acabar. No parlem més de rehabilitació, sinó de la severitat del càstig".

En ambdues pel·lícules es veu com un presoner és lligat de peus i mans com un escapista de circ. Ambdues pel·lícules transformen al delinqüent en un espectacle. La pel·lícula californiana és en aquest sentit més sensacionalista que la nazi. Per descomptat va haver més maltractament a l'Alemanya de 1943 que en la Califòrnia d'avui, però els nazis encara s'esforçaven per mantenir una aparença de legalitat. Des de llavors la necessitat d'entreteniment va créixer de manera inimaginable. També les pel·lícules crítiques amb la presó pretenen ser entretingudes. No hi ha pràcticament films crítics que prescindin del gaudi de la por que produeix una execució.

NACHDRUCK/TEXTE. Vorwerk 8, Berlín 2001.

Respite, Harun Farocki

